

Врз основа на член 19 став (3) од Законот за наставници во основните и средните училишта („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 161/19), министерот за образование и наука утврди

Стандарди за професионално однесување на наставниците во основните и средните училишта

Член 1

Се утврдуваат стандардите за професионално однесување на наставниците во основните и средните училишта (во натамошниот текст: стандардите).

Член 2

Стандардите се базираат на принципи поврзани со професионалните вредности од кои се раководат наставниците во своето професионално и јавно делување.

Во професионалното однесување наставникот се води од следниве вредности:

- Еднаквост, инклузивноста и правичност,
- Одговорност,
- Доверба и
- Интегритет.

Целта на овие стандарди е воспоставување на правила за професионално однесување за подигање на професионалноста на наставниците, на достоинството, угледот и афирмација на наставничката професија.

Член 3

Стандардите го опишуваат професионалното однесување на наставниците и се дефинирани во рамките на следниве подрачја:

1. Професионален однос кон учениците,
2. Професионален однос кон родителите/старателите/ семејствата на учениците,
3. Професионален однос кон колегите и
4. Професионален однос кон наставничката професија.

Член 4

Стандардите во подрачјето Професионален однос кон учениците се базирани на најдобриот интерес на ученикот и го определуваат однесувањето на наставникот кон учениците во училиштето и надвор од него.

1. Наставникот создава можности сите ученици да учат и напредуваат така што:

- добро ги познава своите ученици, ги почитува нивните индивидуални разлики и способности и обезбедува квалитетна воспитно-образовна работа прилагодена на нивните потреби,

- ги мотивира и им помага на учениците да ги развиваат своите способности, вештини и таленти,

- ги поттикнува учениците да размислуваат за сопствените вредности и да ги развиваат истите и

- прифаќа одговорност за постигањата и напредокот на учениците

2. Наставникот кон учениците се однесува со грижа и почит така што:

покажува грижа за безбедноста и за физичката, психичката и социо-емоционалната добросостојба на учениците,

- создава взаемна доверба со учениците и ги заштитува од заплашување, срам, понижување, атак врз нивната автономија или било каков друг вид на насилство,

- со учениците се однесува со разбирање, почит, непристрасно и правично и

- ја почитува приватноста и доверливоста на информациите за учениците и ги користи само во најдобриот интерес на ученикот и во согласност со законските барања.

3. Наставникот со учениците се однесува непристрасно и професионално така што:

- рамноправно ги третира сите ученици и неселективно им дава поддршка во рамките на професионалните компетенции,

- ги сослушува и почитува гледиштата на учениците,

- транспарентно и непристрасно донесува одлуки што се во најдобар интерес на учениците,

- во комуникацијата со учениците во сите ситуации задржува професионална дистанца и

- релациите со учениците не ги користи за остварување на лични цели и придобивки.

Член 5

Стандардите од подрачјето Професионален однос кон родителите/старателите/семејствата на учениците (во натамошниот текст: родителите), се базирани на активно вклучување на родителите како значајни партнери во образованието на нивните деца, како и на почитување на достоинството на секој родител.

1. Наставникот соработува со родителите на учениците така што:

- ги вклучува во донесувањето на одлуки поврзани со грижата за нивните деца и нивното учење,

- им дава навремени и детални информации за состојбата на нивните деца, освен во случај кога тоа не е во најдобар интерес на детето,

- во работата со учениците ги зема предвид информациите кои родителите му ги даде за состојбата на нивните деца и

- ги разбира и излегува пресрет на потребите на семејствата од ранливи категории во рамките на својата професија.

2. Наставникот кон родителите се однесува етички и со почит така што:

- во комуникацијата со нив задржува професионална дистанца,
- со нив се однесува со разбирање, почит, непристрасно и правично,
- ги сослушува и почитува нивните гледиштата,
- создава взаемна доверба и
- ја почитува приватноста и доверливоста на информациите за учениците и нивните родители/старатели/семејства.

Член 6

Стандардите од подрачјето Професионален однос кон колегите се базирани на тоа дека секој треба да работи во средина која е ослободена од дискриминација и вознемирување, а наставникот треба да работи колегијално, третирајќи ги професионално своите колеги во училиштето и надвор од него.

1. Наставникот соработува со колегите така што:

- им дава поддршка во напорите и активностите за унапредување на знаењата на учениците,
- несебично ги споделува знаењата, искуствата и добрите практики,
- подготвен е да помогне на помладите колеги и на приправниците,
- кога изразува мислење за работата на колегите го почитува нивниот авторитетот и личност и
- конфликтите во работата ги разрешува на конструктивен начин.

2. Наставникот кон колегите се однесува етички и со почит со тоа што:

- неговата комуникација и односот со нив ги базира на учтивост и почитување и не се од непрофесионална, дискриминаторска и вознемирувачка природа,
- ја почитува приватноста и доверливоста на информациите, освен во случај истите да се во судир со законот или со реализирањето на поставените професионални цели,
- ја почитува слободата на мислење и слободата на избор кај своите колеги, доколку тоа не ги доведува во прашање интересите на учениците и етичките принципи на професијата,
- реагира во случаи кога колегите ги кршат стандардите за професионално однесување и етичките принципи на професијата и
- не злоупотребува информации за професионалната работа и за приватниот живот на колегите.

Член 7

Стандардите од подрачјето Професионален однос кон наставничката професија се базирани на верување за важноста на наставничката професија во општеството и залагање за подигање на почитта кон професијата наставник и кон секој наставник поединечно.

1. Наставникот покажува дека е посветен на својата професија со тоа што:

- гради професионален интегритет и сопствената професионална пракса ја подобрува преку постојано учење и одговорно и навремено исполнување на професионалните обврски,

- развива рефлексивна професионална култура, објективен е во сопствените проценки за поседувањето на компетенции за извршување на своите професионални одговорности и чесен е во професионалното претставување,

- ги познава сопствените професионални ограничувања и се потпира на помош и соработка на други професионалци кога тоа е потребно,

- работните задачи ги извршува посветено, одговорно, навремено и темелно,

- покажува припадност кон училиштето во коешто работи и се вклучува во разновидни активности за унапредување на работата на целото училиште,

- ги почитува етичките и професионалните стандарди како и нормативната регулатива поврзана со наставничката професија,

- одговорно се однесува кон ресурсите на училиштето, ги почитува договорените норми и правила на однесување во училиштето и

- ја промовира наставничката професија во пошироката заедница.

2. Наставникот се грижи за сопствениот углед и угледот на наставничката професија така што:

- претставува позитивен модел на однесување во училиштето и заедницата како професионалец и личност што е позитивен пример за почитување на правото и извршувањето на граѓанските обврски,

- не стапува во контакти со ученици/родители/старатели што се надвор од доменот на професионалното однесување,

- не прифаќа сугестии, притисоци од колеги, надредени или други лица што бараат однесување што е спротивно на професионалните и етичките норми,

- не ја користи сопствената позиција како наставник за да обезбеди лични привилегии и

- етички и морално се однесува во јавниот простор и при сите видови комуникација во училиштето, надвор од него и преку социјалните медиуми.

Член 8

Овие стандарди влегуваат во сила наредниот ден од денот на нивното донесување.

Министер за образование и наука,
Arber Ademi, с.р.

Бр.18-6812/1
14.7.2020 година
Скопје